

COP29
Baku
Azerbaijan

COP29

Baku
Azerbaijan

NOVEMBER 11-22
2024

COP29
Baku
Azerbaijan

Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycan tarixinin olduqca ağır və təlatümlü mərhələsində, xalqın və ölkənin ciddi sınaqlarla üzləşdiyi məqamda Vətənin milli aydınlarının, görkəmli ziyalıların təşəbbüsü ilə yarandı. Çağdaş tariximizə "91-lər" in müraciəti kimi düşmüş həmin sənəd, əslində, özündə bütün xalqın istək və arzularının ifadə edirdi. Həmin müraciətdə Heydər Əliyevdən yeni yaradılacaq siyasi təşkilata, millətə qurtuluş yolunu göstərəcək partiya rəhbərlik etmək xahiş olunurdu. Ondan sonra baş verənlər və arxada qoyduğumuz 32 il xalqın öz liderinə inamında və güvencində yaşlandığını sübut etdi.

Yeni Azərbaycan Partiyası Siyasi Şurasının üzvü, Milli Məclisin İntizam komissiyasının sədri Eldar İbrahimovla söhbətimizin mövzusu həm partiyanın növbəti ildönümü ilə bağlı keçilən yola qısa nəzarət salmaq, həm də uğurlu perspektivni reallaşması yolları barədə oldu.

– Eldar müəllim, Yeni Azərbaycan Partiyası 32 il bundan əvvəl yaradıldı. Siz "91-lər" dən biri kimi həmin prosesin iştirakçısı və canlı şahidisiniz. Təşəbbüsün rüşeymi harada qoyulmuşdu, onun ideya müəllifləri kimlər idi?

– Belə bir partiyanın yaranmasına ehtiyac vardı. O vaxt Azərbaycan üçün də, Naxçıvan üçün də çox ağır dövr idi. Yaxşı xatırlayıram, 1992-ci il mayın 18-də Bakıda öz iradəmlə, ürəyimin hökmü ilə Heydər Əliyevin Azərbaycan prezidentliyinə namizədliyini irəli sürdüm. Parlamentdə Ziyad Səmədzadənin kabinetindən Naxçıvana zəng vurub Heydər Əliyevin fikrini öyrənmək istədik. Amma çox təəssüflər olsun ki, hansısa səbəbdən, bu, baş tutmadı. Hətta mənə verdiyim təklifi geri götürməyə məcbur etmək istəyirdilər. Dedim xeyir, kişi dediyi sözünü geri götürməz. Yaş senzini bəhanə götürürlər.

Həmin gərginlikdən sonra Naxçıvana qayıtdım və Heydər Əliyevlə görüşdüm. Hər ikimiz Naxçıvan Ali Məclisinin deputatları idik, yaxın və səmimi münasibətlərimiz

Şərəfli missiya

Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasından 32 il keçir

Güman edirəm ki, müstəqil Azərbaycan dövlətinin gələcək həyatının və fəaliyyətinin əsasını təşkil edən demokratiya və siyasi plüralizm şəraitində Sizin müraciətinizdə göstərilən Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması obyektiv zərurətdən doğur. Belə partiya Azərbaycanın siyasi-ictimai həyatında fəal iştirak edərək yeni, müstəqil Azərbaycan dövlətinin möhkəmləndirilməsində və inkişafında tarixi rol oynaya bilər.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin 1992-ci il oktyabrın 16-da "91-lər" in müraciətinə cavabından.

vardı. Ona xalqın acınacaqlı vəziyyətindən, hakimiyyətdəkilərin bəspozuqluğundan, özbaşnalıqlarından danışdım. Cavabında mənə dedi ki, bir qədər gözləmək lazımdır, zaman hər şeyi yerinə qoyacaq. Vəziyyəti belə görəndə mən Heydər Əliyevə partiya yaratmağı təklif etdim. Seçkiyə getmək, xalqın inamını doğrultmaqdan ötrü partiya ehtiyac var dedim...

Beləliklə, siyasi təşkilatlanmaya hazırlıq prosesi başlandı. Murtuz Ələsgərov, Fərəz Məqsudov Naxçıvana gəlirdilər və onlarla görüşlərimizdə partiya yaratmağın zəruriliyindən danışırıq. Oktyabrın 16-da "91-lər" in müraciəti mətbuatda dərc olundu. Ondan sonra nələ baş verdi? Oktyabrın 24-də Naxçıvana qayıdanda gördüm ki, Bakıda göndərilən hökumət emissarları Daxili İşlər Nazirliyini, televiziyanı, başqa idarələri tutublar. Belə gərgin məqamda Heydər Əliyevin cəsarətinin, qorxmazlığının şahidi oldum. Bakı ilə əlaqə tonda danışdı ki... O, səkittiyi və qanunçuluğu xalqın ona olan sevgisi hesabına bərpa elədi. Sonradan partiya təsis etmək təşəbbüsünə qoşulanların sayı təsadüfən 91 alındı. O günlərdə Heydər Əliyev "91-lər" in müraciətinə cavab hazırladı. Vədə yetişi və biz Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis konfransını keçirmək qərarına gəldik. Heydər Əliyev istəyirdi ki, konfransda Azərbaycanın bütün bölgələri təmsil olunsun. Elə də oldu. 1992-ci il noyabrın 21-də Bakıdan, Azərbaycanın müxtəlif bölgələrindən gəlmiş 550-yə yaxın nümayəndənin iştirakı ilə YAP-ın təməlini qoydu. Heydər Əliyevdən başqa Azərbaycanda bu partiya rəhbərlik etməyə qadir, yetkin siyasətçi yox idi. YAP-ın Naxçıvan Muxtar Respublikası üzvü sədri kimi partiyamızın yerli təşkilatlarının yaradılması ilə məşğul olurdu və qısa müddətdə prosesi başa çatdırırdı.

– Etiraf edək ki, artıq SSRİ dağıla

da, Moskva Heydər Əliyevin Azərbaycanı yenidən hakimiyyətə qaytarmasına qarşı idi. Bu zaman söhbət təkcə diplomatik yox, həm də fiziki təzyiqlərdən gedirdi. Və Kremlin bu "velikorus sönünməsinə" söykəyən siyasətinə daxilə dəstək verənlər də az deyildi. Siz bu təzyiqləri üzərində hiss edirdinizmi?

– Bəli, bunu daim hiss edirdik. Birincisi, SSRİ DTK-sının sonuncu səfi Kryuçkov tez-tez zəng vurur və maraqlanırdı. Harada olduğunuzu, nə iş gördüyünüzü, söhbətinizi soruşurdu. Sanki Heydər Əliyevi güdürdülər. Hətta konfransdan sonra çöldəki adamlarımızdan xəbər gəlirdi ki, hələlik Heydər Əliyev binadan bayıra çıxmamış. Eyni hadisə Bakıda mənə də başıma gəlmişdi. Məlum təklifi irəli sürəndən sonra real təhlükə ilə üzləşmişdim. Rəhmətlik Kamran Rəhimov (Azərbaycan KP Naxçıvan Vilayət Komitəsinin birinci katibi (1975–1983) vəzifəsində işləyib – red.) mənə qoruyurdu. O, mənə parlamentin binasının arxa qapısından çıxardı, yaşıl "Moskvic"ində "İnturist"ə apardı. Doğrudan da, bizi öldürə bilərdilər. Allahın lütfü üstümüzə imiş... Ondan sonra bir qədər ehtiyatlı davranmağa başladım.

– Əslində, YAP, belə demək mümkünsə, o zaman Azərbaycanda hakimiyyətdə olan AXC–Müsavat cütliyinə qarşı müxalif partiya kimi yaradıldı. Bu fikirlə razısınızmi?

– Heydər Əliyev deyirdi ki, bizim partiyamızın hakimiyyətə qarşı çıxmaq, radikal addımlar atmaq kimi bir missiyası yoxdur. Yeni Azərbaycan Partiyasının özünün siyasi xətti var. Biz müxalifətçilik etmirdik. Amma xalq kimin kim olduğunu gördüdü axı. Yəni, camaat başa düşdü ki, artıq Heydər Əliyevin arxasında YAP kimi böyük qüvvə dayanır. Gəncədə 4 İyun hadisələrindən sonra insanlar ayağa qalxdılar. Məlum olduğu kimi, o vaxtki hakimiyyət özü Heydər Əliyevə mü-

raciət etdi, arxasınca təyyarə göndərdi. Ulu öndörün Bakıya gəlişinin, onun Gəncə səfərinin, apardıdığı danışıqların təfəssilatını hamı bilir. Yadımdadır, Heydər Əliyev Gəncə hadisələri ilə bağlı Milli Məclisdə çıxış etdi və jurnalistlərə birgə Gəncəyə gedəcəyini bildirdi. Onda mən Cəlal müəllimin evində idim. (Ulu öndörün qarşısı, akademik Cəlal Əliyev nəzərdə tutulur – red.) Gəncəyə səfərinə onu müşayiət etməyimi istədiyimi bildirəndə dedi ki, yox, sən gəlmə, burada qal. Sanki, mənə qoruyurdu...

– 1993-cü ildə Heydər Əliyevin Prezident seçilməsi, 1995-ci ildə parlament seçkilərində qalib gəlməsi ilə YAP iqtidar partiyasına çevrildi. Artıq 32 ildir partiyamız hakimiyyətdədir. Bu dövrün 25 ili Qarabağın işğal altında olduğu və səmərəsiz sülh danışıqlarına təsadüf edir. Sizin fikrinizcə, Qarabağ məsələsində iqtidar partiyası üçün 25 ilin ən kritik anı hansı idi?

– Xalq özü yaxşı bildirdi ki, Qarabağ problemi daxil olmaqla, üzlaşdıyı çətinliklərin öhdəsindən kim gələ bilər. Heydər Əliyevin Prezident seçilməsi Azərbaycan xalqının arzu və istəyinin reallaşması idi. Hamı bildirdi ki, məhz təcrübəli dövlət xadimi olan Heydər Əliyev ölkəni bürümüş böhrandan, anarxiyadan, dövlətçiliyi itirmək təhlükəsindən, vətəndaş qarşıdurmasından xilas edə və cəbhədə baş verən uğursuzluqların qarşısını ala bilər.

Xalq öz müdrik oğluna inanır və onu dəstəkləyirdi. Bütün dünya, o cümlədən ermənilər də Heydər Əliyevi çox yaxşı tanıyırdılar. Hələ Ter-Petrosyan Ermənistanın rəhbəri olarkən Zəngilandan müharibədə övladları ermənilər tərəfindən asir götürülmüş yaşlı valideynlər Heydər Əliyevin yanına xahiş gəlmişdilər. Götürüb telefonun birbaşa Ter-Petrosyanla danışdı və nəticədə Ermənistan rəhbəri həmin uşaqları azad elədi. Bu hadisə geniş rezonans doğurdu və partiyamızın liderinin siyasi nüfuzunun, beynəlxalq miqyasda çəkisinin göstəricisi idi.

Onu demək istəyirəm ki, Ümummilli liderin uzaqgörənliyi və siyasi qətiyyəti sayəsində yaradılan YAP Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatına daxil oldu və xalqın üzlaşdıyı çətinlikləri həll etməyin yollarını aramağa başladı. Heydər Əliyevin Gəncə səfərindən sonra baş verənlərə qısa nəzarət salmaq istəyirdim. Tariximizə Qurtuluş Günü kimi düşən iyunun 15-də Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Sədri seçildi. Üstündən bir il keçməmiş müharibədə atəşkəsə nail oldu, 1994-cü il sentyabrın 20-də isə "Əsrin müqaviləsi" imzalandı. Ümummilli lider 2020, 2023-cü illərdəki tarixi uğurları sanki 1994-cü ildə gördüdü və bu barədə deyirdi: "Sizi əmin edirəm ki, biz qüdrətli Azərbaycan dövləti yaradacağıq. O dövlət ki, xalqımızın bütün problemlərini həll edə bilsin. Mən buna inanıram".

– Ermənistanla müharibədə atəşkəsə nail olunması, Azərbaycan üçün, bəlkə də, ölümlü-qalım məsələsi sayılacaq "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması, yeni Konstitusiyamızın qəbulu. Bu hadisələrin hər birini xalqın və dövlətin həyatında dönüş nöqtəsi hesab etmək olar...

– Tamamilə haqlısınız. Açıq demək la-

zımır ki, o vaxta qədər dünya Azərbaycanı tanıyırdı. Heydər Əliyevin adı, nüfuzu, onun şəxsiyyətinə verilən dəyər sayəsində 13 xarici dövlət təmsil edən transmilli şirkətlər konsorsiumu yaradıldı və Xəzər-də neftin birgə hasilatı üzrə Azərbaycanla müqavilə bağladılar. Etiraf etməliyik ki, Qarabağ probleminin həllində bu amilin də müəyyən qədər rolu vardır.

Prezident İlham Əliyevin 2022-ci il noyabrın 21-də Heydər Əliyev Mərkəzində Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdəki çıxışından.

Bəli, bəlkə də Qarabağ münaqişəsinin ən kritik, həlledici məqamlarından biri Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin Ermənistanın o zamankı rəhbəri Robert Koçaryanla Sədərəkdə görüşü oldu. Doğrudur, mən o görüşün iştirakçısı olmamışam, amma hər şeydən xəbərim vardı. Naxçıvanda partiyamızın lideri ilə tez-tez görüşür və dərdləşirdik. Komsomolun yetirməsi, Bakıda "partşkolada" oxumuş Koçaryan Heydər Əliyevin kim olduğunu çox gözəl bildirdi. Məgər Ulu öndörün qarşısında kimsə söz danışa bilərdi, o ki o Koçaryan kimilər. Təbii ki, həmin görüşdə, o, özünü dikbaş, saymazana aparmışdı, amma sonra bunun bədənini artıqlaması ilə ödəməli oldu. Onunla müqayisədə Ter-Petrosyan daha pragmatik siyasətçi idi. Erməni də olsa, o, qarşısında dahi şəxsiyyətin, böyük siyasətçinin durduğunu anlayırdı.

Heydər Əliyev həm də lider kimi Yeni Azərbaycan Partiyasının beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsi istiqamətində yorulmadan çalışırdı. Sonrakı dövrlərdə YAP-ın xarici əlaqələri artdı, Çinin, Rusiyanın, ərəb ölkələrinin aparıcı partiyaları ilə yaxından əməkdaşlıq mərhələsi başladı. Türkiyədə hakimiyyətə gəlmiş AKP (Ədalət və İnkişaf Partiyası –red.) ilə çox yaxın münasibətlər quruldu. Bütün bu prosesləri şərtləndirən əsas cəhət Azərbaycanda dövlət quruculuğunun möhkəmlənməsi idi. 1995-ci ildə yeni Konstitusiyamızın qəbul edilməsi bu yolda atılmış ən vacib addımlardan biri sayılır. Orada Naxçıvan dövləti ifadəsi yazılıb. Bunun da səbəbi var. Çünki muxtar respublika ilə bağlı məsələlər Qars müqaviləsinin şərtlərinin gündəmə gətirilməsi ilə aktuallaşdı. 1921-ci il oktyabrın 13-də 5 dövlətin imzaladığı Qars müqaviləsində Türkiyənin Naxçıvanın təhlükəsizliyinə təminat məsələsi öz əksini tapıb. Heydər Əliyev 1993-cü ildə Prezident Süleyman Dəmirölin dəvətilə Türkiyəyə rəsmi səfərində həmin müqavilənin məlum bəndlərini yenidən xatırladı və o tarixi missiyanı Ankaranın boyununa qoydu.

Sizə maraqlı bir detallı danışmaq istəyirəm. Türkiyə səfərindən sonra Heydər Əliyev dedi ki, bundan sonra üzümüzü Tür-

kiyəyə tutmalıyıq... Sədərəkdən Türkiyəyə "Ümid körpüsü" nün salınması məhz YAP-ın və Ümummilli liderin xidməti idi. Yəni, o, bu yolla Naxçıvanı Türkiyə ilə birləşdirdi. "Bir milət, iki dövlət" tezi məhz onun strateji fəhminin, uzaqgörənliyinin, millətə sevgisinin təzahürü oldu. İki qarşası birləşdirən həmin "Ümid körpüsü" nün açılışına Süleyman Dəmiröl gəlmişdi və qırmızı lentli ikisi kəsdi.

– 2024-cü ilin may ayına olan məlumata əsasən, Yeni Azərbaycan Partiyasının 730 mindən çox üzvü var... Üzvlərin sosial tərkibi və bu sayda gənclərin çəkisi barədə məlumatınız oxucularımız üçün maraqlı olardı.

– YAP-ın yaranmasına təşkilati işlərin gedirdi Heydər Əliyev gənclərə üstünlük verirdi. Əlbəttə, başladığımız işi, missiyamızı gənclər davam etdirməlidir. Ulu öndərə bütün sosial təbəqələrin, o cümlədən yaşlı, orta nəsil və gənclərin rəğbəti böyükdür. İstər YAP-ın strukturlarında, istərsə də dövlət qurumlarında gənclərin və qadınların çəkisinin artırılması strateji məqsədlərdən biri hesab olunur. 2005-ci ilin mart ayında YAP-ın III qurultayında İlham Əliyev partiyanın sədri seçildi. Çünki Heydər Əliyevin siyasi əmanəti olan partiyanın sədrliyinə ən layiqli namizəd məhz Ulu öndərin layiqli ardıcılı, zəngin irsinin davamçısı məhz İlham Əliyevdir. Həmin dövrdən etibarən gənc kadrların irəli çəkilməsi iqtidar partiyası kimi YAP-ın daha böyük uğurlar əldə etməsinin zəminini oldu. Partiyamız Heydər Əliyevin başladığı dövlətçilik və azərbaycançılıq missiyasını fədakarlıqla davam etdirir. Əsas Ulu öndər tərəfindən qoyulmuş milli inkişaf strategiyası indi daha geniş miqyas alıb.

Bu gün Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri, ölkə Prezidenti İlham Əliyev Ulu öndərin yol xəritəsini çəkdiyi siyasi kursu uğurla davam etdirir. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə qurulan YAP-ın 32 illik inkişaf tarixi onu göstərir ki, bu partiyanın təməlini qoyanlar müstəqil dövlətimizin siyasi-iqtisadi, sosial-mədəni inkişafının istiqamətini müəyyən etməklə öz seçimlərində yanlışlıqlar.

Söhbət əsnasında Eldar müəllim belə bir söz dedi: "Heydər Əliyev özündən son-

ra 3 böyük miras qoyub. Bunlardan birincisi müstəqil Azərbaycan dövləti, ikincisi İlham Əliyev cənabları, üçüncüsü isə Yeni Azərbaycan Partiyasıdır. Son üç onillikdə Azərbaycan siyasi palitrasının monoliti və mütəşəkkil siyasi qüvvəsi olan Yeni Azər-

1993-2003-cü illərdə dövlətçiliyimizin çox möhkəm əsasları qoyuldu. Bu illəri sabitlik və inkişaf illəri kimi xarakterizə etmək olar. Əsas məsələ odur ki, bu siyasət davam etdirilməli idi. Azərbaycan xalqı 2003-cü ildə bir daha müdriklik göstərərək, məhz Ulu öndərin şəxsiyyətinə olan hörməti ifadə edərək, Heydər Əliyev siyasətinə səs verdi. Mən 2003-cü ildə xalqə söz vermişdim ki, bu yoldan dönməyəcəyəm. Son 19 ilin hadisələri onu göstərir ki, belə də oldu, Ulu öndərin bütün tapşırıqları, bütün tövsiyələri yerinə yetirildi. O, öz siyasi vəsiyyətinə demisdirdi ki, bir çox işlər görüldü, ancaq görə bilmədiyimiz işləri mənə davamçıların görəcek. Belə də oldu.

Prezident İlham Əliyevin 2022-ci il noyabrın 21-də Heydər Əliyev Mərkəzində Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdəki çıxışından.

byacan Partiyasının möhtəşəmliyini şərtləndirən daha bir amil onun cəmiyyətin bütün sosial-ictimai maraqlarının ifadəçisi olmasıdır".

Bu, zamanın tələbi ilə xalqın arzusunun üst-üstə düşdüyü nadir tarixi məqamlardan biri hesab oluna bilər. 32 il bundan əvvəl Azərbaycan xalqının və dövlətinin qarşısında duran tələklili məsələləri həll etmək, o zaman mümkün sız görülməyən bir missiyamızı altına çiyin vermək cəsarət nümunəsi sayılırdı. Bu, həm də müqəddəs amallar uğrunda şərfli bir missiyamızı YAP tərəfindən icrasını demək idi. Hazırda bu şərəfli missiyamızı atanın bütün vəsiyyətlərini yerinə yetirmiş, iqtidar partiyasının sədri və dövlətin başçısı İlham Əliyev uğurla davam etdirir.

Söhbəti qələmə aldı:
İmran BƏDİRƏNLI
XQ